

Μελέτη περίπτωσης

«Ρατσιστική διαμάχη»¹

Στην Γ΄ Γυμνασίου οι σχέσεις δύο μαθητών 14 ετών, του Γ. Μ. (θύτης) και του Ρ.Ι. (θύμα) τα τελευταία δύο χρόνια και κυρίως κατά τη σχολική χρονιά που διανύουμε, έχουν περιέλθει σε οριακό σημείο. Οι μαθητές αυτοί - ιδιαίτερα κατά τους τελευταίους έξι μήνες - έχουν σε καθημερινή βάση προστριβές μεταξύ τους, συνήθως φραστικά επεισόδια με ύβρεις και προσβολές ρατσιστικού περιεχομένου, που σπάνια κλιμακώνονται σε πράξεις βίας. Συγκεκριμένα, την 25η Οκτωβρίου, συνεπλάκησαν μεταξύ τους, με ιδιαίτερη βιαιότητα, ανταλλάσσοντας αισχρές φράσεις, απειλές, γροθιές και κλωτσιές.

Η αντίληψη του Ρ. Ι. (θύμα) για τα αίτια είναι:

- ότι η αντιπαλότητα τους δεν είναι κάτι σοβαρό και ότι γίνεται στα πλαίσια της «πλάκας»
- είναι εμφανές ότι είναι φοβισμένος και ανασφαλής
- επιπρόσθετα ισχυρίζεται ότι οι σχέσεις τους είναι φιλικές
- δεν χρειάστηκε βοήθεια ούτε ενημέρωση κανέναν.

Ο Γ. Μ. (θύτης) ισχυρίζεται ότι:

- ήταν ο μοναδικός φίλος του θύματος όταν πρωτοήλθε στην Ελλάδα από την Αλβανία και ότι το θύμα δεν το εκτίμησε
- αισθάνεται, λοιπόν, πικρία, υποστηρίζει ότι δεν είναι ρατσιστής και ότι όλα έχουν κίνητρο την «πλάκα»
- επέλεξε το συγκεκριμένο θύμα λόγω της «φιλίας τους» και δεν έχει μετανιώσει γι' αυτό.

Οι συμμαθητές τους ισχυρίζονται ότι:

- Τα κίνητρα είναι ρατσιστικά, γι' αυτό και ο Γ. Μ. κατά καιρούς αποκαλεί τον Ρ. Ι. «Αλβανέ» και όχι με το όνομά του, μ' αποτέλεσμα το θύμα από αντίδραση να αποκαλεί τον Γ. Μ. «Έλληνα»
- Κάποιοι άλλοι από τους συμμαθητές τους, υιοθετούν την άποψη των εμπλεκομένων ότι, δηλαδή, όλα γίνονται για «πλάκα»
- Τα επαναλαμβανόμενα επεισόδια μεταξύ τους είναι «συνηθισμένα», «αναμενόμενα» και δεν τα θεωρούν ιδιαίτερα σοβαρά.

Τόσο ο θύτης όσο και το θύμα λένε ψέματα για τα αίτια της αντιπαλότητάς τους. Οι συμμαθητές τους, όμως, έχουν μια πιο ρεαλιστική αντίληψη για την αφορμή και τις αιτίες της σύγκρουσης. Η αδυναμία του θύτη να αντιπαρατεθεί με λογικά επιχειρήματα τον οδηγεί στη σωματική βία, ώστε να επιβεβαιωθεί το εγώ του. Είναι μια τυπική συμπεριφορά που στηρίζεται στον ρατσισμό και την ξενοφοβία.

¹ "I Am Not Scared" Project. Case Studies. Ρατσιστική διαμάχη.
http://iamnotscared.pixelonline.org/case_studies_scheda.php?id_doc=964&doc_lang=&part_id=&qst03=&qst04=

Δραστηριότητα 1

Αφού μελετήσετε την παραπάνω μελέτη περίπτωσης, αναλογιστείτε με ποιους τρόπους θα μπορούσατε να ευαισθητοποιήσετε τον μαθητή – θύτη, ώστε να επανορθώσει για τη συμπεριφορά του απέναντι στο θύμα. Στη συνέχεια, μοιραστείτε τις ιδέες σας με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.

Μελέτη περίπτωσης

«Ο ζωηρός και ο ήρεμος»²

Το γεγονός διαδραματίζεται μεταξύ δύο μαθητών τόσο στον χώρο του σχολείου όσο και στο λεωφορείο, κατά την διαδρομή επιστροφής από το σχολείο προς τα σπίτια τους. Από την αρχή της σχολικής χρονιάς παρουσιάζονται τέτοιες συμπεριφορές από τη μεριά του θύτη προς το θύμα. Ο θύτης είναι ένα παιδί ζωηρό, το οποίο θέλει να γίνεται πάντα το δικό του, σε αντίθεση με το θύμα, το οποίο είναι ένα παιδί πολύ μοναχικό, ήρεμο και ήπιων τόνων. Σε αρκετά διαλείμματα, ο θύτης πείραζε το θύμα με διάφορους τρόπους, σπρωξίματα, πειράγματα κ.λπ. Το θύμα δεν αντιδρά σε κανένα από τα πειράγματα. Σε κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, ο θύτης απαιτούσε από το θύμα να είναι δίπλα του στα διαλείμματα, καθώς έπαιζε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι μ' έναν άλλον συμμαθητή του, γιατί θεωρούσε ότι το θύμα του φέρνει τύχη. Έτσι το θύμα, ενώ επιθυμούσε να βγαίνει έξω στα διαλείμματα, αναγκαζόταν να μένει μέσα, καθώς του το επέβαλε ο θύτης. Το φαινόμενο κορυφώθηκε ένα μεσημέρι στο λεωφορείο, κατά την επιστροφή τους στα σπίτια τους, όπου ο θύτης χτύπησε το θύμα, με τη δικαιολογία ότι είχε νεύρα, επειδή έχασε η ομάδα του την προηγούμενη ημέρα.

Το θύμα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είναι ένα αγόρι συνεσταλμένο και πολύ ήρεμο. Στα διαλείμματα είναι σχεδόν πάντα μοναχό του, εκτός από λίγες περιπτώσεις που παίζει μπάλα με άλλα παιδιά και αυτό πάντα ύστερα από προτροπή των υπόλοιπων παιδιών. Ποτέ δεν έχει προτείνει το ίδιο σε κάποιον συμμαθητή ή συμμαθήτριά του να κάνουν κάτι μαζί στο διάλειμμα, όπως να παίξουν, να περπατήσουν μαζί κ.λπ. Μιλάει σπάνια, δεν τρώει πολύ και είναι ήπιων τόνων. Ο ίδιος αποφεύγει να συζητάει με τους καθηγητές ή και με άλλα παιδιά αυτό που του συμβαίνει. Δέχεται τα καθημερινά πειράγματα χωρίς να αντιστέκεται. Λίγες φορές έχει μιλήσει σε κάποιον καθηγητή αυθόρμητα και αυτό σε περιπτώσεις που ενοχλείται έντονα από κάτι (το οποίο είναι συνήθως και επαναλαμβανόμενο). Εκλαμβάνει ως «φυσιολογικό» το καθημερινό πείραγμα από τον συμμαθητή του, παρά το γεγονός ότι ενοχλείται και αναγκάζεται να κάνει πράγματα που δεν θέλει (όπως να μένει μέσα στο

² Πηγή: "I Am Not Scared" Project. Case Studies. Ο ζωηρός και ο ήρεμος.
http://iamnotscared.pixelonline.org/case_studies_scheda.php?id_doc=964&doc_lang=&part_id=&qst03=&qst04=

διάλειμμα ή αντίστοιχα να βγαίνει έξω κατά βούληση του θύτη). Αποδέχεται συχνά την άποψη του θύτη ότι δεν το κάνει επίτηδες και συμβιβάζεται μ' αυτή. Ανέχεται, με λίγα λόγια, αυτά που προσπαθεί να του επιβάλλει ο θύτης. Φαίνεται ότι φοβάται να μιλήσει στους καθηγητές ή στους γονείς του.

Ο θύτης είναι ηλικιακά περίπου 3 χρόνια μεγαλύτερος από το θύμα, είναι αρκετά δυναμικός χαρακτήρας και του αρέσει να συμμετέχει σε όλα, παίζοντας κάποιες φορές και τον ρόλο του καθηγητή ως προς άλλους συμμαθητές του. Του αρέσει να έχει τον έλεγχο της κατάστασης, να τον υπακούουν οι υπόλοιποι συμμαθητές του, και κυρίως οι πιο αδύναμοι, είναι πολύ ανταγωνιστικός τόσο στην τάξη όσο και κατά τη διάρκεια ομαδικών παιχνιδιών. Δεν του αρέσει να χάνει και πεισμώνει όταν δεν γίνεται το δικό του. Το κίνητρό του είναι ότι του αρέσει να φαίνεται αυτός πιο ισχυρός και να κάνουν τα υπόλοιπα παιδιά αυτό που λέει ο ίδιος (μπορεί κάποιες φορές να λέει και σ' άλλα παιδιά τί να κάνουν, έχει, όμως, ιδιαίτερη εμμονή μ' ένα συγκεκριμένο παιδί, το θύμα, το οποίο είναι και το πιο ήρεμο παιδί στο σχολείο). Αυτός είναι, κυρίως, και ο λόγος που επέλεξε το συγκεκριμένο παιδί, καθώς μιλάει σπάνια και συνήθως δεν φέρνει αντίρρηση. Επιπλέον, με τον συγκεκριμένο μαθητή, το θύμα, πηγαίνουν καθημερινά με το ίδιο λεωφορείο από τα σπίτια τους προς το σχολείο και το αντίστροφο. Γεγονός που του επιτρέπει να ενοχλεί το θύμα και εκτός σχολικού χώρου. Ο ίδιος βέβαια δεν θεωρεί σε καθημερινή βάση ότι κάνει κάτι κακό.

Δραστηριότητα 2

Αφού μελετήσετε την παραπάνω μελέτη περίπτωσης αναλογιστείτε τις ενέργειες στις οποίες θα προβαίνατε προκειμένου να επιλυθεί η σύγκρουση μεταξύ των δύο μαθητών. Στη συνέχεια, μοιραστείτε τις ιδέες σας με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.

Μελέτη περίπτωσης

«Προβλήματα συμπεριφοράς»

Πρόκειται για ένα μαθητή Α΄ Λυκείου, ο οποίος παρουσιάζει τελευταία αδιαφορία για το σχολείο. Πολλές φορές αφαιρείται στο μάθημα και δεν ασχολείται καθόλου με τις κατ' οίκον εργασίες του ή τη μελέτη για διαγωνίσματα, με αποτέλεσμα την πτώση της επίδοσής του. Πολύ συχνά έρχεται σε σύγκρουση με το σχολείο, γιατί αρνείται να τηρήσει τους κανόνες της τάξης και του σχολείου. Στο ψυχολογικό επίπεδο φαίνεται να έχει αρκετές εσωτερικές συγκρούσεις λόγω των άσχημων βιωμάτων που είχε από το χωρισμό των γονιών του και τους συχνούς τους καυγάδες αλλά και λόγω της πίεσης που δέχεται από το σχολείο για να συμμορφωθεί η οποία αναιρείται μόλις πάει στο σπίτι με αποτέλεσμα ο μαθητής να μπερδεύεται. Ο μαθητής εκφράζει επιθετικότητα ή εναντίωση προς τους συμμαθητές του και ξεσπάσματα θυμού. Συχνή είναι και η λεκτική επίθεση σε καθηγητές και συμμαθητές του. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει με τους συνομηλίκους του προκαλούνται επειδή ο ίδιος θέλει πάντα να είναι ο αρχηγός και να γίνεται το δικό του.

Δραστηριότητα 3

Αφού μελετήσετε την παραπάνω μελέτη περίπτωσης αναλογιστείτε τις ενέργειες στις οποίες θα προβαίνατε προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συγκρούσεις με τον μαθητή τόσο εντός όσο και εκτός τάξεως, με σκοπό την πρόοδο του μαθητή σε όλους τους τομείς που προαναφέρθηκαν. Στη συνέχεια, μοιραστείτε τις ιδέες σας με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.